

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **324** (2009-2010) – Nr. 2
ingediend op 28 mei 2010 (2009-2010)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met het Verdrag
tot herziening van het op 3 februari 1958 gesloten
Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie,
het Protocol inzake de voorrechten en immuniteiten
van de Benelux Unie en de Verklaring,
ondertekend in 's-Gravenhage op 17 juni 2008

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking
uitgebracht door de heer Ludwig Caluwé

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire.

Vaste leden:

de heren Ludwig Caluwé, Paul Delva, mevrouw Sabine Poleyn, de heer Johan Verstreken;
de heren Frank Creyelman, Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jan Roegiers;
de heren Matthias Diependaele, Marc Hendrickx;
de heer Peter Reekmans;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Plaatsvervangers:

de heren Lode Ceyskens, Carl Decaluwe, Ward Kennes, Veli Yüksel;
de dames Marijke Dillen, Katleen Martens, de heer Stefaan Sintobin;
de heren Marnic De Meulemeester, Bart Tommelein;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Mia De Vits;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Liesbeth Homans;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

324 (2009-2010) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid.....	4
1.	Noodzaak tot herziening van het in 1958 gesloten verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie.....	4
2.	Inbreng van de Vlaamse overheid.....	4
3.	Verloop van de onderhandelingen	5
4.	Ondertekening van het verdrag.....	5
5.	Inhoud van de voorliggende teksten	6
5.1.	Het verdrag tot herziening van het op 3 februari 1958 gesloten Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie.....	6
5.2.	Het protocol inzake de voorrechten en immuniteiten van de Benelux Unie.....	6
5.3.	De verklaring en het gemeenschappelijk werkprogramma 2009-2012	6
6.	De beleidsopties van de Vlaamse Regering.....	6
7.	Het intrafederale samenwerkingsakkoord tot vertegenwoordiging in de Benelux.....	7
II.	Bespreking	7
1.	Tussenkomen van de leden.....	7
1.1.	Tussenkomen van de heer Ludwig Caluwé.....	7
1.2.	Tussenkomen van de heer Marc Hendrickx	8
1.3.	Tussenkomen van de heer Jan Roegiers.....	9
1.4.	Tussenkomen van de heer Ward Kennes	9
1.5.	Tussenkomen van de heer Karim Van Overmeire.....	10
1.6.	Tussenkomen van de heer Christian Verougstraete	12
2.	Repliek van de minister-president.....	12
III.	Stemmingen	12
1.	Artikelsgewijze stemming	12
2.	Stemming over het geheel	13

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking werd op data van dinsdag 2 maart 2010 en dinsdag 11 mei 2010 het ontwerp van instemmingsdecreet met het Verdrag tot herziening van het op 3 februari 1958 gesloten Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie besproken. Op de eerstgenoemde datum gaf minister-president Kris Peeters een inleidende toelichting bij het nieuwe Benelux-verdrag, terwijl op de tweede datum de bespreking en stemming plaatsvonden. Vermeldenswaard is tevens dat een delegatie van de commissie, in het kader van de werkzaamheden rond dit nieuwe Benelux-verdrag, op vrijdag 12 maart 2010 een werkbezoek bracht aan het Secretariaat-Generaal van de Benelux in Brussel.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER KRIS PEETERS, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, BUITENLANDS BELEID, LANDBOUW EN PLATTELANDSBELEID

Bij de aanvang van zijn uiteenzetting geeft minister-president *Kris Peeters* aan vooral te zullen ingaan op een zevental punten. Achtereenvolgens zullen zo aan bod komen: (1) de noodzaak van een herziening van het in 1958 gesloten verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie; (2) de inbreng van de Vlaamse overheid in dit alles; (3) het verloop van de onderhandelingen; (4) de kwestie van de ondertekening van het nieuwe verdrag; (5) de inhoud van het verdrag, het protocol, de verklaring én de inhoud van het gemeenschappelijk werkprogramma voor de periode 2009-2010; (6) de beleidsopties van de Vlaamse Regering en (7) het intrafederale samenwerkingsakkoord tot vertegenwoordiging in de Benelux.

1. Noodzaak tot herziening van het in 1958 gesloten verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie

Het huidige Benelux-statuut – officieel het Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie – werd ondertekend op 3 februari 1958 en trad in werking op 1 november 1960. Aangezien het werd gesloten voor een periode van vijftig jaar, bestond de mogelijkheid om het, mits voorafgaande kennisgeving, te beëindigen per 31 oktober 2010. Deze nakende vervalddag vormde mee de aanleiding om het verdrag te wijzigen. De onderliggende reden voor de handhaving in gewijzigde vorm is de versnelde evolutie van de internationale context, zowel Europees als wereldwijd. Bemerkenwaard hierbij is wel dat het oorspronkelijke verdrag niet wordt opgezegd, zodat het na de inwerkingtreding van het voorliggende verdrag samen met dit verdrag van toepassing zal zijn.

2. Inbreng van de Vlaamse overheid

De minister-president brengt eerst en vooral in herinnering dat Vlaanderen reeds enige tijd terug een wetenschappelijke studie liet uitvoeren om na te gaan hoe de Benelux als instrument en als bondgenootschap binnen de verruimde Europese Unie optimaal ingezet kan worden voor de domeinen waarop de deelstaten bevoegd zijn. Er werd met name onderzocht of, en zo ja op welke manier, een vernieuwd Benelux-verdrag een meerwaarde kan bieden voor Vlaanderen ten aanzien van bestaande samenwerkingsverbanden op het niveau van de Benelux en de Europese Unie.

Op basis van de resultaten van die studie, keurde de Vlaamse Regering op 27 oktober 2006 haar standpunt op hoofdlijnen goed. De toenmalige minister bevoegd voor Buitenlands Beleid kreeg de opdracht dit regeringsstandpunt verder uit te werken en te verfijnen en hiervoor een ad-hocwerkgroep op te richten. De secretaris-generaal van het Departement internationaal Vlaanderen werd aangeduid om namens de Vlaamse Regering de intrafederale onderhandelingen te voeren. Tevens fungeerde de secretaris-generaal als lid van de Belgische onderhandelingsdelegatie voor de herziening van het Benelux-verdrag. De Vlaamse Regering benadrukte verder vooral het belang van de politieke samenwerking tussen de partners en van de structurering van hun externe relaties, in het bijzonder met de buurregio's.

Daarop volgend heeft de Vlaamse Regering op 21 september 2007 haar initiële standpunt verder aangevuld en verfijnd. Ze bepaalde dat ze vooral wenste samen te werken op de gewestelijke beleidsdomeinen zoals milieu, energie, wonen, ruimtelijke ordening en mobiliteit. Daarnaast werd ook gevraagd om de samenwerking inzake jeugdbeleid verder te zetten.

De hoger reeds genoemde werkgroep ad hoc, kwam met de Vlaamse vertegenwoordigers op intrafedeeraal en internationaal niveau tot overeenstemming over het omschrijven van de bevoegdheden van de Benelux, de vertegenwoordiging in haar instellingen en de relaties van de Benelux met de buurregio's. In april en mei van 2008 bereikte de werkgroep ook overeenstemming over het formuleren van de Vlaamse doelstellingen met het oog op het invullen van het eerste werkprogramma.

3. Verloop van de onderhandelingen

Minister-president Kris Peeters schetst daarna ook kort het verloop van de onderhandelingen die tot de ondertekening van de vandaag voorliggende verdragstekst hebben geleid. Dienaangaande wijst hij eerst en vooral op de reeks van intrafederale overlegvergaderingen die de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken in de eerste helft van 2007 georganiseerd heeft met het oog op het opstellen van een voor België vrijblijvende tekst tot wijziging van het lopende Benelux-statuut. Het kabinet van de toenmalige Vlaamse minister bevoegd voor Buitenlands Beleid en een vertegenwoordiger van het Departement internationaal Vlaanderen namen deel aan de bewuste vergaderingen. Een en ander resulteerde in de voorlegging ter bespreking, eind mei 2007, van een Belgisch tekstvoorstel als 'non paper' aan de Luxemburgse en Nederlandse partners.

Op 18 juni 2007 legde het Belgische voorzitterschap namens de Benelux-landen een politieke verklaring af waarin gepleit werd voor een voortzetting van de samenwerking, maar dan wel aangepast aan de voortgang van de Europese integratie, de nieuwe wereldsituatie en, last but not least, de Belgische staatsvormingen.

Het Luxemburgse voorzitterschap van de Benelux gaf op 4 juli 2007 de start voor de eerste onderhandelingsronde. Aan de agenda stonden de inhoud van het nieuwe verdrag, met de nadruk op de bevoegdheidsgrondslag van de Benelux, haar instellingen en de politieke samenwerking. Onder Nederlands voorzitterschap werd finaal geopteerd voor het sluiten van een eenvoudig en ruim kaderverdrag dat zou ingevuld worden via periodieke werkprogramma's.

Reeds op 27 maart 2008 keurden de onderhandelingsdelegaties een geconsolideerde verdragstekst goed. Maar over vijf punten bereikten zij geen consensus. Die laatste knelpunten werden weggewerkt op 25 april 2008, zodat op 16 mei van datzelfde jaar de parafering kon doorgaan van het verdrag, het protocol en de verklaring betreffende de uitleg en de uitvoering van het verdrag. Over de politieke verklaring en het eerste werkprogramma bleven nog wat meningsverschillen bestaan, net zoals over de aanhef en de ondertekening van het verdrag. Die problemen werden echter opgelost via correspondentie.

De diverse onderhandelingsessies die doorgingen tussen juli 2007 en mei 2008 werden aan Belgische kant voorbereid in intrafederale vergaderingen waaraan steeds Vlaamse vertegenwoordigers deelnamen.

4. Ondertekening van het verdrag

De minister-president komt dan tot de eigenlijke ondertekening van het verdrag. Hoewel de Werkgroep Gemengde Verdragen (adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid) in 2007 zijn beslissing over de ondertekeningsformule uitstelde, deelde de Vlaamse vertegenwoordiger mee dat de Vlaamse Regering hoe dan ook eerder al had

besloten tot medeondertekening. Dientengevolge besliste de Werkgroep Gemengde Verdragen op 6 mei 2008 dat er ten opzichte van de Nederlandse overheid demarches zouden worden ondernomen met het oog op het bepleiten van medeondertekening door de Belgische deelstaten.

Hoewel daar in bepaalde kringen tot het laatste moment enige twijfel over leek te bestaan, ondertekende de minister-president op 17 juni 2008 wel degelijke mee de voorliggende overeenkomsten. Dit gebeurde samen met de vertegenwoordigers van de twee partnerlanden en – voor wat België betreft – de ministeriële vertegenwoordigers van de federale overheid en de andere deelstaten en gemeenschappen.

5. Inhoud van de voorliggende teksten

Minister-president Peeters overloopt daarna kort de inhoud van respectievelijk (1) het eigenlijke herzieningsverdrag ; (2) het protocol inzake de voorrechten en immuniteiten van de Benelux Unie en (3) de verklaring en het gemeenschappelijk werkprogramma 2009-2012.

5.1. *Het verdrag tot herziening van het op 3 februari 1958 gesloten Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie*

Aangezien er geopteerd werd voor de formule van een kaderverdrag, zijn in de eigenlijke verdragstekst enkel nog de strategische doelstellingen opgenomen die de Benelux zal nastreven. Het bevat ook geen bevoegdheden die nodig zijn om die doelstellingen te bereiken. De bestaande rechten en plichten blijven immers onverminderd van kracht. Met deze bepaling wordt zo ook de continuïteit in de Benelux gewaarborgd.

5.2. *Het protocol inzake de voorrechten en immuniteiten van de Benelux Unie*

Het protocol in kwestie regelt, zoals zijn benaming al aangeeft, de voorrechten en immuniteiten van de Benelux Unie en haar personeelsleden, die kunnen gelden op het grondgebied van de Unie. In dat opzicht bevat het volgens de minister-president veel aanbevelingen die vergelijkbaar zijn met die van de klassieke gemengde zetelakkoorden die België sluit met de meest uiteenlopende internationale organisaties. De fiscale vrijstellingen zijn klassiek te noemen en ook de bepalingen inzake immuniteit van rechtsmacht zijn klassiek. Deze immuniteit is functioneel van aard en is eveneens gebruikelijk in gemengde zetelakkoorden.

5.3. *De verklaring en het gemeenschappelijk werkprogramma 2009-2012*

Langs deze weg worden enkele bepalingen van het verdrag concreet ingevuld, of in verbinding gebracht met andere Benelux-overeenkomsten. Dit ten einde de politieke sturing, de vernieuwing en de continuïteit in de werking van de Benelux te verzekeren.

Het werkprogramma is op zich niet bindend, maar vormt veeleer een richtlijn voor de Benelux Unie vanaf de inwerkingtreding van het nieuwe verdrag. Het omvat in wezen een opstap naar de doelstellingen die voor de Benelux-partners een beleidsprioriteit zullen vormen in de periode 2009-2012.

6. De beleidsopties van de Vlaamse Regering

Het nieuwe verdrag en het daarbij horende intrafederale samenwerkingsakkoord – waarover de minister-president het later nog zal hebben – hebben de betrokkenheid en de inspraak van Vlaanderen in de werking van de Benelux vergroot. Op die manier zal Vlaanderen beter gewapend zijn om de Benelux als instrument en als bondgenootschap binnen de verruimde Europese Unie in te zetten voor de domeinen waarvoor de deelstaten bevoegd zijn. Minister-president Peeters benadrukt daarbij dat hij proactief met de Benelux-partners zal samenwerken om een concrete invulling te geven aan de onder-

linge samenwerking en om dit samenwerkingsverband als hefboom te gebruiken om de Vlaamse belangen binnen een uitdijende Europese Unie te verdedigen.

Inzake het door de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) geformuleerde advies, maakt de minister-president zich sterk dat het nieuwe verdrag heel wat mogelijkheden biedt of kan bieden. In het licht daarvan zal de regering in het kader van zowel het verdrag, het samenwerkingsakkoord als het werkprogramma 2009-2012, waar mogelijk en nuttig, rekening houden met de diverse aanbevelingen van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen.

7. Het intrafederale samenwerkingsakkoord tot vertegenwoordiging in de Benelux

Naar aanleiding van de vernieuwing van het Benelux-verdrag besloot de Vlaamse Regering dat er een nieuw intrafederaal samenwerkingsakkoord diende te komen waarin de principes aangaande de vertegenwoordiging en de afstemming van het standpunt in de Benelux Unie zouden worden vastgelegd. Het algemene intrafederale kaderakkoord van 30 juni 1994 over de vertegenwoordiging van België bij de internationale organisaties waarvan de werkzaamheden betrekking hebben op gemengde bevoegdheden, voldoet immers niet meer voor de Vlaamse deelname aan de Benelux-werking omdat het – rekening houdend met het feit dat het over een organisatie met een beperkt aantal lidstaten gaat – onvoldoende ruimte laat voor het autonome optreden van een internationaal bevoegde deelstaat als Vlaanderen. Het samenwerkingsakkoord in kwestie werd ondertekend op 5 juni 2009. Het treedt in werking op dezelfde dag als het vernieuwde Benelux-verdrag.

Afsluitend drukt de minister-president de hoop uit dat hij de commissieleden bij deze voldoende geïnformeerd heeft, zodat – na het voor 12 maart eerstkomende geplande bezoek van de commissie aan het Secretariaat-Generaal van de Benelux – zal kunnen worden overgegaan tot de goedkeuring van het voorliggende decreet.

II. BESPREKING

1. Tussenkomen van de leden

1.1. Tussenkomen van de heer Ludwig Caluwé

De heer *Ludwig Caluwé* wijst erop dat de Benelux een lange voorgeschiedenis heeft, die teruggaat tot de oorlogsjaren, toen de regeringen van België, Nederland en Luxemburg in Londen overeenstemming bereikten over een verregaande vorm van samenwerking (cf. de overeenkomsten van 1943, 1944, 1948 en 1958). Op die manier heeft de Benelux ook een soort laboratoriumfunctie kunnen vervullen voor de Europese integratie die in de jaren vijftig op gang kwam. Het succes van deze Europese integratie betekent overigens niet dat de Benelux op heden geen reden van bestaan meer zou hebben. Wel integendeel. De Europese samenwerking mag dan al zeer verregaand zijn, ze heeft haar optimum zeker nog niet bereikt. Dat betekent dat er wel degelijk nog ruimte is voor de Benelux als proeftuin voor verdergaande integratie. Iets wat overigens ook expliciet wordt toegestaan in de huidige Europese basisverdragen (cf. art. 350 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie), zoals die laatst gewijzigd werden door het Verdrag van Lissabon.

Dat dergelijke nauwere samenwerking tussen een groep van drie met naam genoemde staten (dus veel beperkter dan normaliter nodig is om gebruik te kunnen maken van de in de Europese basisverdragen voorziene formule van de nauwere samenwerking) ook in deze tijden nog tot tastbare resultaten kan leiden, werd nog in het recente verleden aangetoond. De heer Caluwé verwijst daarbij met name naar de Schengen-akkoorden over de afschaffing van de grenscontroles aan de binnengrenzen. Ook hier is het de Benelux die mee als proeftuin en als pionier is opgetreden. En ook nu nog, verricht de Benelux pionierswerk op een aantal domeinen die ook voor de Europese Unie interessante perspectieven bieden.

Daar waar sommigen zich afvragen of specifieke vormen van grensoverschrijdende samenwerking nog nodig zijn, nu Europa al zoveel geharmoniseerd heeft, is de heer Ludwig Caluwé absoluut overtuigd van de noodzaak van specifieke proefprojecten en proeftuinen. Paradoxaal genoeg is het zelfs het succes van Europa (met onder andere de euro en de muntunie), dat ervoor zorgt dat de burgers het (nog) bestaan van grenzen acuter gaan aanvoelen. Men gaat nu immers veel gemakkelijker grensoverschrijdend winkelen, werken, studeren en medische hulp zoeken. Het feit dat men daarbij nog al te vaak geconfronteerd wordt met hinderpalen ten gevolge van blijvende verschillen in regelgeving, reglementering en systemen, zorgt ervoor dat de noodzaak om beter samen te werken, de systemen verder te harmoniseren en de bestaande praktijken beter op elkaar af te stemmen des te nijpender wordt aan gevoeld.

Daarnaast kan ook niet ontkend worden dat de gestage groei van de Europese Unie de nood tot specifieke politieke samenwerking tussen de drie Benelux-staten nog heeft doen toenemen. Als individuele lidstaat – a fortiori als kleine lidstaat – kan men immers nauwelijks nog echt wege op de Europese besluitvorming. Daarom is het van belang een (semi-) permanente politieke coalitie te vormen met gelijkgestemde en gelijkaardige lidstaten. De Benelux verschaft daartoe het perfecte kader.

Er zijn dus minstens drie goede redenen om met het, weliswaar gemoderniseerde, Benelux-verdrag door te gaan. Het up-to-date brengen van het verdrag komt op twee manieren tot uiting. Met name, enerzijds, in het feit dat de samenwerking beter gefocust wordt doordat er gebruik gemaakt wordt van een gemeenschappelijk werkprogramma dat geënt is op een aantal specifieke thema's en onderdelen: de economische unie, politie en binnenlandse zaken en duurzame ontwikkeling. En anderzijds doordat nu ook de mogelijkheid gecreëerd wordt tot samenwerking met de ons omringende regio's. In dat verband wordt met name veel verwacht van de samenwerking met Nordrhein-Westfalen, aangezien dit bondsland bijzonder veel sociaaleconomische kenmerken gemeen heeft met de Benelux.

De heer Ludwig Caluwé wijst er ten slotte ook op dat in het nieuwe verdrag eveneens uiting wordt gegeven aan de veranderde institutionele realiteit waarnaar België ondertussen is geëvolueerd. De deelstaten krijgen er nu een plaats in, zodat Vlaanderen qualitate qua als Vlaanderen daar ten volle zijn rol in kan vervullen. Dit laatste belet evenwel niet dat het nog steeds nodig blijft om ook te sleutelen aan de bijhorende instellingenovereenkomst. Ook deze moet gemoderniseerd worden, zodat het Benelux-parlement eindelijk zijn louter adviserende functie kan ontgroeien. Dienovereenkomstig heeft het Nederlandse parlement aan de goedkeuring van het nieuwe Benelux-verdrag trouwens de strikte eis gekoppeld dat het pas in werking kan treden als ook de instellingenovereenkomst gemoderniseerd wordt. De heer Caluwé wil niet meteen zover gaan, maar acht dit toch een belangrijk signaal naar de bevoegde overheden toe. Hij drukt dan ook de hoop uit dat de hieromtrent door het Benelux-parlement geformuleerde desiderata ten volle in aanmerking genomen zullen worden.

1.2. Tussenkomst van de heer Marc Hendrickx

De heer *Marc Hendrickx* verklaart zich volledig terug te kunnen vinden in de door de heer Caluwé geformuleerde bedenkingen. Namens de N-VA-fractie wil ook hij daarom zijn volledige steun geven aan de samenwerking tussen de Benelux-landen, zeker in het vernieuwde kader waarin een heel stuk meer rekening wordt gehouden met de staatkundige organisatie van België.

Hij wijst er verder nog op dat de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen in zijn advies bij dit verdrag liet opmerken dat een grotere betrokkenheid van Vlaanderen bij de werking van de Benelux nog steeds een belangrijke uitdaging vormt. De SARiV adviseerde dienaangaande dan ook om het bestaande intra-Belgische samenwerkingsakkoord op een maximalistische manier te interpreteren. De heer Hendrickx treedt die stelling

gaarne bij. Het vormt voor Vlaanderen een mooie uitdaging om zich in die organisatie een plaats van belang te verwerven. Ook de samenwerking met andere regio's buiten de Benelux, biedt overigens mooie kansen.

1.3. *Tussenkoms van de heer Jan Roegiers*

De heer *Jan Roegiers* meent zich te herinneren dat de Benelux tijdens de vorige legislatuur welgeteld één keer op een min of meer substantiële wijze in het parlement aan bod is gekomen. Dit met name naar aanleiding van een interpellatie waarin hij de toenmalige bevoegde minister, de heer Geert Bourgeois, naar een stand van zaken in het Benelux-dossier vroeg. Uit het toen gevoerde debat bleek dat men het, over alle fracties heen, eens was over het bestaan van de Benelux en over de noodzaak van een nieuw verdrag.

In een steeds groter wordend Europa – waarin de grote lidstaten de facto beduidend meer gewicht in de schaal leggen – worden dit soort van samenwerkingsverbanden tussen kleinere lidstaten (Benelux, Visegrad-landen, Nordic Council en Baltic Assembly) duidelijk steeds belangrijker. Naast de andere argumenten die door de vorige sprekers reeds werden aangehaald, vormt dit gegeven voor de heer Roegiers een van de belangrijkste motieven om met volle elan door te gaan met het Benelux-samenwerkingsverband.

De spreker zetelt sinds kort ook in het Benelux-parlement en heeft, enigszins tot zijn verbazing, vastgesteld dat daar vaak over heel concrete zaken gediscussieerd wordt, waar ook het Vlaams Parlement mee bezig is. Hij denkt daarbij onder andere aan de kaderregeling die uitgewerkt werd voor het grensoverschrijdend ziekenvervoer. De Benelux werkt nu ook aan een gezamenlijke strategie ten aanzien van de verkoop van geneesmiddelen via internet, aan een regeling voor draagmoederschap en aan een gezamenlijke regeling voor de kilometerheffing. Het gaat dus wel degelijk soms om hete hangijzers. Wat daarbij volgens het lid vooral verfrissend is, is dat de Benelux de parlementsleden toelaat hun visie te verruimen, doordat ze daar kennis kunnen nemen van wat in andere landen of regio's gedacht wordt over bepaalde problematieken en thema's. De Benelux mag dan niet meteen de meest sexy organisatie zijn, ze heeft wel haar nut bewezen. De sp.a-fractie zal het herzieningsverdrag dan ook goedkeuren.

1.4. *Tussenkoms van de heer Ward Kennes*

De heer *Ward Kennes* heeft over het nieuwe verdrag een studie gemaakt ten behoeve van een boek dat over enkele maanden zal verschijnen. Hij wil de bevindingen tot dewelke hij gekomen is aangaande de doorstart van de Benelux graag delen met de leden van deze commissie. Ten gronde is het verhaal van de Lage Landen er een van lotsverbonden gewesten die vaak gefocust waren op hun onderlinge verschillen, maar die toch telkens weer tot elkaar veroordeeld bleken te zijn. Wat ook vandaag het geval is. Het herzieningsverdrag dat inmiddels werd geratificeerd door het Groothertogdom Luxemburg en de Duitstalige Gemeenschap, consolideert de afgelegde weg en zorgt voor een rationalisering en een modernisering van de Benelux. Het stelt de Benelux Unie in staat om haar rol verder te zetten, zowel voor de grensoverschrijdende samenwerking, maar ook om nieuwe uitdagingen aan te pakken, zoals vismigratie of de invoering van een wegentol.

Op momenten dat de Unie van 27 Europese staten barsten vertoont en de euro onder grote druk komt te staan, is de rol van de Benelux als motor van de Europese samenwerking en eenwording zeker nog niet uitgespeeld. De roep om een kleinere Europese Commissie klinkt steeds luider. “Een mogelijkheid is een geografische indeling: één commissaris voor Scandinavië plus de Baltische staten, één voor de Benelux, enzovoort”, denkt oud-Commissaris Bolkestein hardop in *De Standaard* van 30 maart 2010. België en zijn gefedereerde entiteiten, Nederland en Luxemburg hebben er meer dan ooit belang bij om in Europa met één mond te spreken. De vele dissonante geluiden die tijdens het paars-groene intermezzo te horen waren, zijn niet voor herhaling vatbaar. En niet alleen binnen

Europa moeten zij gezamenlijk hun politieke stem meer gewicht geven, maar ook binnen andere internationale verbanden. De Benelux-Politieke Samenwerking vormt potentieel de grootste politieke meerwaarde van de ganse Benelux-constructie. Dit vergt maturiteit en strategisch inzicht van de betrokken regeringen, meer dan van de Benelux-organen.

Het nieuwe verdrag houdt ten volle rekening met de staatkundige evoluties binnen het Belgische koninkrijk en wijst de weg naar een nauwere samenwerking met de aangrenzende regio's in Frankrijk en Duitsland. Dat de deur wordt opengezet voor grensgebieden die historische banden hebben met de Nederlanden is een erkenning van onze geschiedenis. Wat de bilaterale Vlaams-Nederlandse samenwerking betreft, vormt de Benelux geenszins een concurrent, maar is het net een complementair aanbod om binnen de geografische ruimte van de historische Nederlanden ook op andere terreinen de handen in elkaar te slaan. Een naamswijziging van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad in het Benelux Parlement kan deze ambitie alleen maar scherper stellen.

Het is onduidelijk hoe het federale koninkrijk België verder zal evolueren. De Franstaligen kijken soms met argwaan naar de Benelux met zijn 83% Nederlandstaligen. Slechts 14% van de inwoners woont in Franstalig gebied, namelijk 3,4 miljoen Walen en een half miljoen Luxemburgers die eveneens Duits en Letzeburgs spreken. 3% woont in het tweetalig gewest Brussel. Maar binnen de Benelux-instellingen staan Frans en Nederlands op voet van gelijkheid. Benelux heeft de bijzondere charme zowel Vlaamsgezinden, Groot-Nederlanders, Heel-Nederlanders als unitaristen iets te bieden. De enen zien er vooral een middel in om op vele terreinen de grenzen met Nederland weg te werken. Wie aan België gehecht is, zal een samenwerkingsverband waarin Vlaanderen en Franstalig België samenwerken alleen maar genegen zijn. En als België op een dag uiteenvalt, is er naast de Europese Unie ook een Benelux Unie nodig om de samenwerking tussen de lidstaten Vlaanderen en Wallonië een kader te geven. Want hoe we het ook draaien of keren, de gewesten van de Lage Landen, met inbegrip van Vlaanderen en Wallonië zullen altijd lotsverbonden blijven. Zonder grensoverschrijdende samenwerking snijden ze alleen maar in het eigen vlees.

1.5. *Tussenkomen van de heer Karim Van Overmeire*

De heer *Karim Van Overmeire* verklaart dat ook de Vlaams Belangfractie zal instemmen met het Benelux-herzieningsverdrag. Het zal daarbij weliswaar om een kritische ja-stem gaan. Dit betekent overigens meteen ook dat er in het Vlaams Parlement – voor zover zulks nu al in te schatten valt – waarschijnlijk geen tegenstemmers zullen zijn. In Nederland lag dat anders. Daar hebben de Socialistische Partij, de Partij van de Vrijheid en de Partij voor de Dieren – toch minstens een wat merkwaardige coalitie – elkaar gevonden in hun bedenkingen, en zelfs verzet, ten aanzien van de Benelux. Het lid neemt zich voor om bij de plenaire behandeling van dit verdrag uitgebreider tussen te komen, maar zal zijn tussenkomen in commissie beperken tot de hoofdlijnen.

Het moge daarbij duidelijk zijn dat Vlaams Belang vooral heil ziet in een Vlaams-Nederlandse samenwerking, veeleer dan in een samenwerking tussen België, Nederland en Luxemburg. Het komt aangewezen voor om tot één gemeenschappelijke Vlaams-Nederlandse structuur te komen, waaronder ook het Cultureel Verdrag en de Taalunie zouden ressorteren. Het probleem daarmee is natuurlijk dat, in de huidige stand van zaken, heel wat bevoegdheden nog op federaal niveau berusten. Daarom blijft een structuur als de Benelux vooralsnog toch nog nuttig om samen te kunnen werken met Nederland.

Uit de parlementaire bespreking van het herzieningsverdrag in Nederland, blijkt dat men daar – en dat is in wezen al zo sinds de zestiende eeuw – nog heel erg in termen van staten denkt. Op het diplomatieke toneel tellen voor onze noorderburen dan ook alleen de staten echt mee. Naar de Belgische regio's, gemeenschappen en gewesten kijkt men in het beste geval met enige belangstelling, maar men hoeft zich ervoor zich te mengen in de

binnenlandse aangelegenheden van een land. In die context biedt de Benelux-constructie derhalve wel degelijk ook een aantal voordelen.

Zoals de heer Kennes reeds stelde, hebben zowel Groot-Nederlanders, als Vlaamsgezinden, als Belgischgezinden, als anderen, redenen om voor de Benelux te zijn. Gevoelsmatig zag de heer Van Overmeire er initieel overigens zelf ook heel wat in. Maar nadere studie van het dossier en inzicht in wat de Benelux op het terrein daadwerkelijk maar voorstelt, zorgden toch voor enige teleurstelling. De Benelux is met heel wat interessante en belangrijke zaken bezig, maar van iets als een gemeenschappelijk werkprogramma gaat heel weinig begeestering uit. Het is zeker geen mobiliserend politiek programma, maar eerder een nuchtere opsomming van een aantal concrete vormen van samenwerking.

De grote politieke problemen die zich tussen België (in casu heel vaak Vlaanderen), Nederland en Luxemburg voordoen, blijven buiten de Benelux. De spreker verwijst daarbij onder andere naar de devaluatie van de Belgische frank in 1982, die plaatsvond zonder dat Luxemburg zelfs maar verwittigd was. Dossiers die politiek echt belangrijk zijn zoals dat van de coffeeshops, de uitdieping van de Westerschelde, de concurrentie tussen Nederlandse en Vlaamse havens, het bankenverhaal, het energieverhaal, competitie over Europese topfuncties, competitie over de positie in Europa (cf. de discussie in de aanloop naar het Verdrag van Nice over het aantal zetels in het Europees Parlement), het falen van het rekeningrijden, de standpunten over de Europese meerjarenbegoting enzovoort, worden zonder uitzondering buiten de Benelux gehouden. Dat relativiseert zijns inziens in niet geringe mate het reële belang van de Benelux.

Een zelfde opmerking kan overigens gemaakt worden voor wat de politieke samenwerking in Benelux-verband betreft. Niet alleen valt deze politieke samenwerking formeel buiten het nieuwe verdrag, maar ook in de feiten is er van heel dit idee niet veel terechtgekomen. Het ware natuurlijk schitterend mochten de drie betrokken – kleine – landen in de Europese Unie een gemeenschappelijk standpunt kunnen innemen. Dan zouden ze immers een heel stuk sterker staan en gezamenlijk de positie bekleden van een middelgroot land als Spanje of Polen. Wat zou betekenen dat ze een heel stuk zwaarder zouden gaan wegen binnen de Europese besluitvorming. De praktijk leert echter dat in het beste geval de dag voor een Europese Raad, of zelfs 's ochtends bij een ontbijt, er nog wat overleg is tussen de betrokken ministers van de drie landen. Maar dat volstaat niet om tot gemeenschappelijke standpunten te komen. Daarvoor is het immers nodig reeds bij het begin van de politieke besluitvorming tot afstemming te komen. De realiteit is dan ook dat de drie landen – met binnen België dan nog eens de gemeenschappen en de gewesten – maar heel zelden tot een gemeenschappelijk standpunt komen.

De heer Van Overmeire begrijpt verder ook niet waarom sommigen hier zo lovend doen over het feit dat het herzieningsverdrag de Belgische institutionele realiteit erkent. De realiteit is immers dat het nieuwe Benelux-verdrag opnieuw gesloten wordt tussen drie staten. Een 'Belgisch' standpunt blijft daarom nog steeds het gevolg van afstemming tussen de diverse gemeenschappen en gewesten. Ook met het nieuwe verdrag is het, met andere woorden, niet mogelijk om een apart Vlaams en Franstalig of een apart Vlaams en Waals standpunt te formuleren. Zo groot is de hier doorgevoerde verandering dus niet. Ook het specifieke samenwerkingsakkoord betreffende de vertegenwoordiging in de instellingen van de Benelux verandert daar in wezen niets aan.

Afsluitend gaat de spreker ook nog even in op de problematiek van het Benelux-parlement. Ook hier gaat het over een fraai idee, waar in de praktijk echter niet veel van terecht komt. Bij de parlementaire bespreking in Nederland, was men daar vrij duidelijk over. Zelfs als het Benelux-parlement tot een unaniem standpunt komt, gebeurt daar in de praktijk heel weinig mee. Die gemeenschappelijke standpunten stromen zelfs niet door naar de nationale parlementen, laat staan naar de deelstaatparlementen.

De ja-stem van het Vlaams Belang zal dus een kritische stem zijn. Het potentieel van de Benelux blijft immers zwaar onderbenut. Idealiter zou men dan ook beter tot een omvattende Vlaams-Nederlandse samenwerking moeten kunnen komen. Dit laatste is binnen de huidige institutionele realiteit vooralsnog echter geen haalbare optie.

1.6. Tussenkoms van de heer Christian Verougstraete

De heer *Christian Verougstraete* heeft als sinds 1996 zitting in het Benelux-parlement. Hij heeft de evolutie ervan meegemaakt van een sluimerend raadgevend gremium tot een parlement dat de laatste jaren een nieuw elan gevonden heeft. Waarschijnlijk ook omdat het verdrag moest worden herzien.

De Benelux blijft binnen de Europese Unie nog altijd een voorbeeld voor andere min of meer gelijkaardige samenwerkingsverbanden. Onder meer de Baltic Assembly, maar ook de Nordic Council en de Visegrad-landen zijn samenwerkingsverbanden waarvoor de Benelux een voorbeeld is.

Het nieuwe elan is ook het gevolg van de kritische opmerkingen in het Nederlandse parlement. Het lid vermoedt dat de herziening zal leiden tot een meer actief Benelux-parlement dat meer mogelijkheden biedt om samen te werken met andere buurregio's zoals Nordrhein-Westfalen en Nord-Pas-de-Calais.

2. Repliek van de minister-president

Minister-president *Kris Peeters* meent te mogen constateren dat de tussenkoms van de leden bewijzen dat de Benelux zeker niet dood is. De Benelux weekt misschien geen grote emoties meer los, maar Vlaanderen zal er alles aan doen om het verdrag op een zakelijke en goede manier in te vullen. De lidstaten van de Benelux hebben immers heel wat dossiers die ze samen kunnen behandelen en waarvoor de minister-president op de steun van deze commissie en van het Vlaams Parlement rekent.

III. STEMMINGEN

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van 14 stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd, wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van 14 stemmen.

2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met het Verdrag tot herziening van het op 3 februari 1958 gesloten Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie, het Protocol inzake de voorrechten en immuniteiten van de Benelux Unie en de Verklaring ondertekend in 's-Gravenhage op 17 juni 2008, ten slotte eveneens aangenomen bij unanimititeit van 14 stemmen.

De voorzitter,

Karim VAN OVERMEIRE

De verslaggever,

Ludwig CALUWÉ